

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gl. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 30 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofjsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne
naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani
listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice,
če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Ministerstvo razpada in odstopa.

Nam mnogovrstno žaljenim nasprotnikom liberalne, nemško-ustavoverne stranke se daje sedaj dolgo že pričakovana prilika, mirno opazovati, kako ta mogočna stranka peša, kako jeni izvoljenci ginejo, ministri odstopajo, drug za drugim. Uresničujejo se besede: druga nagodba z Ogersko bo nemško-liberalno ustavaštvo pokopala. Komaj je pod novo nagodbo prišel podpis svitlega cesarja, uže omahuje vse ministerstvo na Dunaji. Pet dni je premišljevalo in modrovalo med seboj ter na posled 5. julija svitlemu cesarju predložilo prošnjo za odpust. Prošnjo so podpisali vsi ministri. Ni jim bilo treba dolgo čakati na rešitev prošnje. Kajti še isti den 5. julija so svitli cesar doposlali dvojno pismo, prvo predsedniku ministerstva, knezu Adolfa Auerspergu, drugo pa ministru znotrajnih zadev, baronu Lasserju. Prvemu dajejo na znanje, da sprejmejo prošnjo za odpust, vendar konec poslovanju sedanjih ministrov hočejo določiti ob ugodnišem času, kakor je sedaj. Ministri morajo tedaj še dalje poslovati, dokler ne dobijo popolnega in končnega odpusta. Eden ministrov je pa vendar dobil končni odpust in ta je za ustavoverce najvažniši minister, namreč baron Lasser. On je bil duša vsemu ministerstvu, nemškemu liberalizmu in ustavaštvu. Njega prav nadomestiti ne gleštajo žive duše več. A ravno ta je dobil od svitlega cesarja končni odpust! Dobil ga je pa v prav cesarsko-sijajni in za njega častni podobi. Svitli cesar so mu v lastnoročnem pismu naznanili zaželjeni odpust, mu izrekli zahvalo za dolgoletni trud in mu podelili veliki zlati križec reda sv. Štefana. Ob enem so ga imenovali uda gosposke zbornice na žive dni. Nemški listi poročajo, da je Lasser dobil odpust zaradi svoje bolehnosti. Mogoče! A ljudje, ki imajo dober pomnež, se vendar čudijo temu, da so razni ministri vselej takrat srečno boleni, kedar jih vladarji nameravajo odposlati in posloviti.

Celih 7 let je poslovalo sedanje ministerstvo. Nihče ne more reči in tudi ne reče, da je imelo

med seboj izredno duhovitih mož. Držalo jih je le to, ker si nihče drug ni upal izmed ustavovercev na njih mesto stopiti, svitli cesar pa sami odpusta zahtevali niso. Naposled se je teh ministrov vse naveličalo, celó prijatelji njegovi — nemški liberalci. Sicer je do sedaj samo eden minister odstopil, a ta jim je bil glavna delavna moč. Zato ni misliti, da bodo ostali ministri na svojih ministerskih stolih dolgo sedeli, k večemu do novega zborovanja državnega zbora ali do skončanja homatij na Turškem. Med tem bodo tudi na Ogerskem izvoljeni novi poslanci, ki utegnejo sedanjemu Tiszajevemu ministerstvu konec narediti. Dalje bo treba razmero novih dežel: Bosne in Hercegovine, do celega cesarstva določiti. Za tolike spremembe bo treba novih moči, novih ministrov. Bog nam daj najti takih, ki bodo že dovolj zamotane naše domače zadeve zamogli razvozlati in srečno rešiti! Potem utegne res boljše biti!

Odkritje Slomškovega spomenika.

(Pridiga. Govoril kاونonik Fr. Kosar) 24. jun. 1878.

Čast Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji. Luk. 2, 14.

Bilo je na angeljsko nedeljo leta 1859, tedaj pred blizu 20. leti, ko so pokojni knez in škof Anton Martin Slomšek, s pastirsko palico v roki in od več ko 100 duhovnikov obdani, v prekrasnem sprevedu neštevilnega ljudstva bližali se tej stolnej cerkvi, da bi slovesno v posest vzeli škofovsko stolico, katero so z privoljenjem sv. Očeta in presvitlega cesarja iz sv. Andreja na Koroškem v Maribor predstavili. Ko so jim vsi duhovniki v znamenje vdanosti in zvestobe škofovski prstan poljubili, so se naravnost na to pridežnico podali, ter za predgovor svoje prve pridige v tej cerkvi izvolili prelepe besede angeljske pesmi: Čast Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji. Proti sklepu te pridige so rekli: „Denes ste me v slovesnem sprevedu v stolno cerkvo spremljali; ne bo dolgo, in nesli me bote k grobu“. Kar se nam je takrat neverjetno zdelo, to se je le prezgodaj dopolnilo.

Bilo je 27. septembra leta 1862, tedaj čez komaj 3 leta, in zopet so zvonovi stolne cerkve glasno zapeli, zopet se ulice mesta napolnile z brezštevili ljudstvom, in pred škofovsko palačo se je zopet vredil častiti sprevod od več kakor 200 duhovnikov iz domače in iz sosednih škofij. Ali pri tem sprevodu knez in škof Slomšek niso več nosili pastirske palice v roki niso več hodili v sredi svojega ljubljenega ljudstva, ampak v priprosti mrtvaški škrinji je 8 župnikov nosilo njih mrtvo telo, v tem, ko so ulice mesta odmevale od mrtvaškega petja in glasnega joka in so trije sosedni škofje pri mrtvaškem odru odpevali zadušne molitve. V prvi točki svojega testamenta, ki so ga spisali na svoj poslednji rojstni dan, pišejo pokojni knez: „Izrečno naročam, da naj se moje mrtvo truplo dene v priprosto škrinjco (trugo) iz mehkega, nepolitiranega lesa in na pokopališči tiste fare, kjer umerjem, pokoplje“. S tem uzornim naročilom so nam prelepo razodeli svoje ponižno srce, ker so se hotli še v smrti skazati verni učenec Onega, ki je tudi na golem lesu sv. križa za nas umrl: ali s tem naročilom nikakor niso mogli svojega ljudstva oprostiti sv. dolžnosti, ime toliko dobrotnika še po njegovi smrti ohraniti v hvaležnem, častnem spominu, in tem znotranjim občutkom dati tudi zunanji, vidni in dostojni obraz. „Njegov grob bodi častitljiv“. (Izaj.). Ta beseda sv. pisma je šla že na den pogreba od ust do ust in v kratkem je bilo stalno sklenjeno, pokojnemu knezu in škofu Antonu Martinu Slomšku postaviti dostojen spomenik, in sicer v Mariborskem mestu, ktero so k časti sedeža Lavantinskega škofijstva povzdignili. Vsi stanovi, ne le v domači, temoč tudi v sosednih škofijah, so svoje darove radostno polagali na altar sinovske hvaležnosti, in že pred letmi bi se bil spomenik zamogel postaviti; oviralo je edino to, da je bilo po tukajšnjih razmerah zares težko, zedniti se zavoljo oblike spomenika, in še bolj težko, zedniti se zavoljo dostojnega prostora za spomenik.¹⁾ Že pred 2 letoma bile so 3 spominke plošče na znamenitih mestih priredjene. Ena na Slomškovi rojstni hiši v Slomu v Ponikviški fari, kjer so pokojni Slomšek l. 1800. luč sveta zagledali, druga poleg krstnega kamna v Ponikviški farni cerkvi, kjer so bili krščeni, in tretja v kapeli Mariborskega pokopališča, kjer so pokopani. Za pglavitni spomenik pa se je slednjič z dovoljenjem prečastitega knezoškofijstva izbral, kakor najpristojejši kraj, prezbiterij stolne cerkve, naj bi poleg velikega altarja, od koder so kakor prvi Mariborski škof prvokrat škofovski blagoslov podelili, zanaprej njih častna podoba ime tistega oznanovala, ki je to farno cerkev k dostojnosti knezoškofijske stolne cerkve povzdignil.

¹⁾ Zamuda pa je imela ta basek, da se je založena istina med tem zdavno pomnožila, in je bilo sedaj mogoče, toliko krasnejši spominke postaviti, ki 5000 gid. stane.

Ker tedaj ne moremo več tvojega prijaznega obličja gledati, vzvišeni dobrotnik naš! naj nas zanaprej vsaj tvoja podoba razveseljuje. — Najte toraj, nedolžne deklice! ki kakor ovenčane družice denešnje svečanost kinčate, da zagrinjalo pade, ki nam podoba zakriva¹⁾ — preden nadalje govorim in vam, dragi poslušalci, pomen spomenika razlagam po treh napisih, ki so v nja znožji vdobljeni.

Ti pa, sv. Janez krstnik! vzvišeni patron te stolne cerkve! ozri se milostno na nas, ki denes z posebno slovesnostjo tvoj veličastni god obhajamo, in izprosi nam pri Bogu milost, da bo sad denešnjega praznovanja: Čast Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Kužni črm ali vranični prisad (Milzbrand).

II. Ta bolezen se veliko laglje odvrae, kakor pa ozdravi. Ako se tedaj kužni črm kde prikaže, ali če se je ob hudi vročini te bolezni bati, treba je dobro rejenej živini menje polagati ali vsaj menje tečne hrane dajati; slabotnej in slabo rejenej živini pa se naj skrbi za dobro in lahko prebavljivo krmo. Piti naj se da živini pridno, večkrat na dan: mrzle, čiste vode, ki naj se včasih osoli ali z kisom okisa. Dobro tudi je, če se zeljuce, repnice živini daje, ali pa nezrelega kislega sadja skuha in polaga. Prevelika vročina se ima, kolikor mogoče, od živine odvracati; torej se živina ne pusti na pašo ob hudi vročini; tudi prehudo delati ne sme živina, kedar je preveč sparno; hlevi se naj večkrat prezračijo, da so bolj hladni, in če proti solncu leže, naj se zelene veje krog njih postavijo, okna pa z njimi prepletejo. Nikdar ne sme preveč živine v hlevu stati; dobro je tudi škafe vode postaviti vanj, da ga hladi. Živina se naj v tekoči vodi vsaj po enkrat na den skopa, ali naj se doma z mrzlo vodo po celem životu polije in potem z slamo zriblje. Tudi teloh se zamore v podvratnik zavleči; bolj močnej živini dobro deje, če se jej v pravi meri na žili pušča. Če pa je ta bolezen živinče že napala, tedaj je svetovati, da se mu obilo na žili pušča; poznej je puščanje na žili zapstoj. Poliva se pa zbolela živina naj z mrzlo čisto vodo tako dolgo, da se začne mraza tresti, in potem se z slamo zriba. Tudi teloh se njej zamore v podvratnik vstaviti. Kisle ali okisane vode se naj živini vsako uro ponudi. Še bolje je pa, če se 2 lota solne kisline (Salzsäure, ki se dobi v apoteki), ali hudičevega olja v škafe vode vlije in živini večkrat piti da. Če pa živina tega

¹⁾ Pri teh besedah ste dve zmed pričujočih belooblečenih in ovenčanih deklic zagrinjalo spred podobe odstranile.